

Motion om att införa en obligatorisk bakgrundskontroll via belastningsregistret inför anställning inom omsorgen och äldreomsorgen

Motion av Anette Hellström (M)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Torun Boucher

Sammanfattning av ärendet

I sin motion till kommunfullmäktige skriver Anette Hellström (M) att staden i dagsläget begär att få ta del av utdrag från polismyndighetens belastningsregister när det gäller personer som erbjuds anställning, praktik eller uppdrag inom kommunens verksamheter som innefattar arbete med barn. Dessa utdrag görs med stöd av lag (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder.

Motionären menar att samma förfarande ska kunna användas vid rekrytering av medarbetare till äldreomsorgen i egen regi, eller via entreprenad, och att det skulle kunna öka tryggheten för de äldre och för anhöriga samt stärka de äldres situation. Motionären lyfter att äldre personer kan vara i behov av omfattande insatser och de i vissa fall tar emot många olika omsorgsgivare i sitt hem varje dag. Många äldre känner sig därmed otrygga och upplever inte att de har kontroll över vilka personer som kommer hem till dem för att ge stöd. Motionären menar också att äldre som har demens, eller som bor ensamma, är särskilt utsatta.

I sin motion lyfter motionären fram exempel på kommuner som infört en obligatorisk kontroll. Motionären skriver att det även, då det finns särskild tveksamhet i samband med en eventuell anställning, görs bakgrundskontroller i Stockholms stad.

Med ovanstående som bakgrund och argumentation föreslår motionären att kommunfullmäktige ska besluta, att:

- Stockholms stad ska verka för att det med stöd av lag införs krav på obligatoriskt registerutdrag från belastningsregistret inför anställning inom

omsorgen/äldreomsorgen på hemtjänst, servicehus samt på vård- och omsorgsboenden med flera.

- Stockholms stad inför en policy vid rekrytering av personal till äldreomsorgen/omsorgen att ett utdrag från belastningsregistret ska utgöra en bedömningsgrund i likhet med de bedömningar som görs vid anställningar som rör arbete med barn.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, äldrenämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Kommunal Stockholm och Vårdföretagarna. Vårdföretagarna har inte inkommit med svar. Ärendet remitterades till Spånga-Tensta stadsdelsnämnd men besvarades av Järva stadsdelsnämnd efter organisatorisk förändring som trädde i kraft 1 juli 2023.

Stadsledningskontoret anser att staden bör invänta nationella direktiv i denna fråga innan obligatoriska krav ställs inom staden. Stadsledningskontoret hänvisar till ett betänkande som har lämnats från utredningen SOU 2014:48, där det framgår att det finns ett behov av ett utökat författningsstöd i syftet att ge lagligt stöd åt arbetsgivare inom äldreomsorgen att kontrollera om arbetssökande förekommer i belastningsregistret. I utredningen *Belastningsregisterkontroll i arbetslivet - behovet av utökat författningsstöd* (SOU 2019:19) föreslås en ny lag som ska verka understödande och i samverkan med den gällande lagstiftningen. Lagen föreslås omfatta personal inom vård och omsorg som utför insatser åt skyddslösa och utsatta personer till exempel äldre personer samt personer med funktionsnedsättning.

Socialnämnden framhåller att motverkandet av brott mot brukare är ett arbete som kräver många olika åtgärder och tydliga rutiner och där obligatorisk bakgrundskontroll via belastningsregistret kan vara en väg att gå. Däremot menar man att det råder oklarhet gällande de juridiska aspekterna i möjligheten att kräva utdrag ur belastningsregistret när lagstöd inte finns. Nämnden menar att det är viktigt att få alla aspekter utredda och har därför hållningen att man bör invänta nationella direktiv i denna fråga.

Äldrenämnden delar motionärens uppfattning kring att många äldre som har insatser från staden befinner sig i en utsatt situation genom att de får många besök ifrån för de okända personer, men menar samtidigt att det inte finns någon möjlighet att som motionären önskar påverka lagstiftningen i frågan.

Järva stadsdelsnämnd instämmer med motionären i att äldre personer och personer med funktionsnedsättning är utsatta grupper. När vård och omsorg utförs i den enskildes hem är behov av trygghet och skydd som allra störst. Nämnden anser i likhet med motionären att bakgrundskontroll via belastningsregistret är något som kan vara motiverat att genomföra inför anställning inom äldreomsorgen samt inom omsorgen, där det inte genomförs idag.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd instämmer i att när vård och omsorg utförs i den enskildes hem är behov av trygghet och skydd som allra störst. Nämnden konstaterar dock att det i dagsläget inte finns något författningsstöd för registerkontroll av personal som utför vård eller omsorg inom äldreomsorgen eller om personer med funktionsnedsättning.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att det skulle kunna vara motiverat att införa en obligatorisk bakgrundskontroll i form av utdrag ur polisens belastningsregister i enlighet med motionärens förslag, men att nyttan med åtgärden bör övervägas i förhållande till skyddet för den enskilde arbetssökandens personliga integritet. *Kommunal Stockholm* tycker det principiellt verkar bra med obligatoriskt utdrag ur belastningsregistret innan anställning i omsorgen/äldreomsorgen. *Kommunal* anser dock att det är svårt att ta ställning till motionen eftersom det inte framgår vilka brott som ska ligga till grund för att arbetsgivaren ska göra bedömningen att personen inte ska få anställning. *Kommunal* önskar därför att staden först utreder frågan, med särskilt fokus på vilka brott som enligt den föreslagna policyn ska leda till att man inte får anställning.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Alla äldre i Stockholm ska känna sig trygga med den omsorg som staden tillhandahåller. Många äldre som har hemtjänstinsatser befinner sig i en utsatt position med tanke på att de tar emot många olika människor i sina hem. Av detta skäl är det av största vikt att omsorgen ges av kompetenta medarbetare som den äldre känner att den kan lita på. Här har arbetsgivaren givetvis ett stort ansvar.

I likhet med vad som påpekas i flertalet remissvar finns det emellertid inget lagstöd för att införa obligatorisk bakgrundskontroll inom äldreomsorgen och motionärens förslag är därmed inte genomförbart.

Utöver detta vill jag understryka att bakgrundskontroller vid nyanställningar behöver genomföras med noggrann övervägning mot individens integritet. Jag vill även betona att registerutdrag inte ensamt ger svar på huruvida en person är lämplig för arbete, uppdrag eller praktik inom verksamheter som utför vård och omsorg.

Med detta anser jag motionen besvarad och hänvisar i övrigt till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bilaga

Motion om att införa en obligatorisk bakgrundskontroll via belastningsregistret inför anställning inom omsorgen och äldreomsorgen Dnr KS2023/546-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andrea Hedin (alla M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen i sin helhet
2. Att därutöver anföra

Brott mot äldre ökar i samhället i stort och i synnerhet i det egna hemmet. Oavsett var brotten mot äldre begås visar den sammanlagda situationen att otryggheten för både äldre och dess anhöriga ökar. Äldre som är beviljade hemtjänst får ofta besök av flera olika personer i hemmet under samma dag. Om den äldre dessutom har hemsjukvård så blir antalet besök i hemmet ännu fler. Situationen blir av förklarliga skäl extra utsatt om den äldre är dement, har någon annan intellektuell funktionsnedsättning eller lever ensam.

Som en konsekvens av detta vittnar äldre personer om att de i vissa fall inte upplever sig ha kontroll över vilka människor som kommer in i hemmet för att hjälpa och vårda. Moderaterna har därför i en motion lämnat förslag som syftar till att stärka de äldre och minska utsattheten i deras hem.

Förslagen tar sin utgångspunkt i att samma förfaringssätt som används vid anställning som innefattar arbete med barn, dvs. att staden begär att få ta del av utdrag från polismyndighetens belastningsregister, också ska gälla vid anställning som gäller arbete med äldre. Vi vill att Stockholms stad inför en policy vid rekrytering av personal till äldreomsorgen/omsorgen att ett utdrag från belastningsregistret ska utgöra en bedömningsgrund i likhet med de bedömningar som görs vid anställningar som rör arbete med barn.

Det är idag redan många kommuner som har olika former av bakgrundskontroller inför nyanställningar. Det görs ibland i Stockholm men det bör bli obligatoriskt. Stockholm bör också bli en testpilot på vägen till en lagändring.

Särskilt uttalande av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Liberalerna anser att motionens förslag är lovvärt, det kräver dock en förändring i nationell lagstiftning. Vi vill framhålla att bristande kontinuitet, med en hög andel olika personal hos den enskilde brukaren, också ökar riskerna för stöld. Tillfället gör tjuven, som talesättet säger. Det här är också en fråga som kan regleras nationellt, det vill säga hur många anställda som är hemma hos äldre.

Det är sedan länge känt att hemtjänsten har ett antal problem och utmaningar. Det handlar bland annat om brister i personalkontinuitet, kompetens och samordning. Av Barbro Westerholms (L) utredningsförslag om en fast omsorgskontakt i hemtjänsten framgick att i genomsnitt träffar omsorgstagare 16 olika hemtjänstpersonal under en tvåveckorsperiod. Det handlar i praktiken ofta om betydligt fler personer eftersom

nattpersonal och hemsjukvårdspersonal inte är inräknade. För de flesta äldre är det tryggare att få stöd av personal som de känner igen och med vilka en ömsesidig relation har byggts upp.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 8 november 2023

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Annika Friberg och Jonas Nilsson (alla M), Gabriel Kroon (SD) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

I sin motion till kommunfullmäktige skriver Anette Hellström (M) att staden i dagsläget begär att få ta del av utdrag från polismyndighetens belastningsregister när det gäller personer som erbjuds anställning, praktik eller uppdrag inom kommunens verksamheter som innefattar arbete med barn. Dessa utdrag görs med stöd av lag (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder.

Motionären menar att samma förfarande ska kunna användas vid rekrytering av medarbetare till äldreomsorgen i egen regi, eller via entreprenad, och att det skulle kunna öka tryggheten för de äldre och för anhöriga samt stärka de äldres situation. Motionären lyfter att äldre personer kan vara i behov av omfattande insatser och de i vissa fall tar emot många olika omsorgsgivare i sitt hem varje dag. Många äldre känner sig därmed otrygga och upplever inte att de har kontroll över vilka personer som kommer hem till dem för att ge stöd. Motionären menar också att äldre som har demens, eller som bor ensamma, är särskilt utsatta.

I sin motion lyfter motionären fram exempel på kommuner som infört en obligatorisk kontroll. Motionären skriver att det även, då det finns särskild tveksamhet i samband med en eventuell anställning, görs bakgrundskontroller i Stockholms stad.

Med ovanstående som bakgrund och argumentation föreslår motionären att kommunfullmäktige ska besluta, att:

- Stockholms stad ska verka för att det med stöd av lag införs krav på obligatoriskt registerutdrag från belastningsregistret inför anställning inom omsorgen/äldreomsorgen på hemtjänst, servicehus samt på vård- och omsorgsboenden med flera.
- Stockholms stad inför en policy vid rekrytering av personal till äldreomsorgen/omsorgen att ett utdrag från belastningsregistret ska utgöra en bedömningsgrund i likhet med de bedömningar som görs vid anställningar som rör arbete med barn.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, äldrenämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Kommunal Stockholm och Vårdföretagarna. Vårdföretagarna har inte inkommit med svar. Ärendet remitterades till Spånga-Tensta stadsdelsnämnd men besvarades av Järva stadsdelsnämnd efter organisatorisk förändring som trädde i kraft 1 juli 2023.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret.....	7
Socialnämnden.....	8
Äldrenämnden	9
Järva stadsdelsnämnd	10
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	11
Södermalms stadsdelsnämnd	12
Kommunal Stockholm	14
Reservationer m.m.	15

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 oktober 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Staden bedriver sitt huvudsakliga arbete avseende äldreomsorg med utgångspunkt i kommunfullmäktiges mål 1.4 *Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet.*

Stadsledningskontoret delar motionärens uppfattning att många äldre som har insatser från staden befinner sig i en utsatt situation genom att de får många besök ifrån för dem okända personer i deras hemmiljö där vissa också vistas ensamma. Det är därför av hög vikt att staden har bra rutiner avseende att säkerställa anställningar av lämpliga medarbetare. Att motverka brott mot brukare är ett arbete som kräver många olika åtgärder och tydliga rutiner och obligatorisk bakgrundskontroll via belastningsregistret kan vara en väg att gå. Det är dock viktigt att få alla aspekter, såväl de praktiska som de juridiska, utredda.

I ett betänkande som har lämnats från utredningen SOU 2014:48 gällande om det finns behov av ett generellt förbud för arbetsgivare att be om utdrag från belastningsregistret, framgår att det finns ett behov av ett utökat författningsstöd i syftet att ge lagligt stöd åt arbetsgivare inom omsorgen/äldreomsorgen att kontrollera om arbetssökande förekommer i belastningsregistret.

I utredningen *Belastningsregisterkontroll i arbetslivet - behovet av utökat författningsstöd* (SOU 2019:19), föreslås en ny lag som ska verka understödande och i samverkan med den gällande lagstiftningen. Lagen föreslås omfatta personal inom vård och omsorg som utför insatser åt skyddslösa och utsatta personer till exempel äldre personer samt personer med funktionsnedsättning. Som grund till förslaget ser man att personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning ofta har ett större skyddsbehov utifrån parametrar som utsatthet och maktförhållanden, och att det är jämförbart med det skyddsvärde som omfattar barn.

Stadsledningskontoret anser att staden bör invänta nationella direktiv i denna fråga innan obligatoriska krav ställs inom staden.

Stadsledningskontoret föreslår att *Motion om att införa en obligatorisk bakgrundskontroll via belastningsregistret inför anställning inom omsorgen och äldreomsorgen* anses besvarad med vad som sägs i detta tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 september 2023 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen avseende obligatorisk bakgrundskontroll via belastningsregistret inför anställning inom omsorgen och äldreomsorgen.

Reservation av Annika Elmlund m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 september 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen gör antagandet att motionären menar att förslaget rör både rekryteringar till äldreomsorgen och till verksamheter som ger stöd till personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen är enig med motionären om att personer som har vissa funktionsnedsättningar eller demens är extra utsatta. Många personer med funktionsnedsättning är i behov av stöd från personal för att klara sin vardag. De behöver stöd inom integritetsnära områden av livet såsom personlig hygien och ekonomi. Att kunna känna trygghet och tillit till personalen är avgörande för att en person ska trivas och må bra, trots ett stort behov av stöd från professionella omsorgspersoner. När en brukare blir utsatt av brott från omvårdnadspersonal är det en mycket stor kränkning som exempelvis kan medföra att tilliten till myndigheter och stödverksamheter blir svår att reparera.

Förvaltningen kan inte uttala sig om de juridiska aspekterna i möjligheten att kräva utdrag ur belastningsregistret när lagstöd inte finns.

I betänkandet från den utredning som SOU 2014:48 har utrett gällande om det finns behov av ett generellt förbud för arbetsgivare att be om utdrag från belastningsregistret, ser samma utredning att det i likhet med motionärens resonemang finns ett behov av ett utökat författningsstöd i syftet att ge lagligt stöd åt arbetsgivare inom omsorgen/äldreomsorgen att kontrollera om arbetssökande förekommer i belastningsregistret.

Belastningsregisterkontroll i arbetslivet - behovet av utökat författningsstöd SOU 2019:19, föreslår en ny lag som ska verka understödande och i samverkan med den gällande. Lagen föreslås omfatta personal inom vård och omsorg som utför insatser åt skyddslösa och utsatta personer till exempel äldre personer samt personer med

funktionsnedsättning. Som grund till förslaget ser man att personer med psykisk och fysisk funktionsnedsättning ofta har ett större skyddsbehov utifrån parametrar som utsatthet och maktförhållanden, och att det är jämförbart med det skyddsvärde som omfattar barn.

Att motverka brott mot brukare är ett arbete som kräver många olika åtgärder och tydliga rutiner och där obligatorisk bakgrundskontroll via belastningsregistret kan vara en väg att gå. Det är dock viktigt att få alla aspekter utredda. Förvaltningens hållning är att man bör invänta nationella direktiv i denna fråga.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 september 2023 följande.

Äldrenämnden beslutar att anta förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen om att införa en obligatorisk bakgrundskontroll via belastningsregistret inför anställning inom omsorgen och äldreomsorgen samt överlämna det till kommunstyrelsen.

Reservation av Nike Örbrink (KD), Hugo Laigar m.fl. (M) och Thomas Wihlman (C), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Margita Jacobsson (L), se Reservationer m.m.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen har ingen möjlighet att som motionären önskar påverka lagstiftningen i frågan. Äldreförvaltningen kan endast arbeta utifrån de nu gällande lagarna. Däremot kan det lyftas upp att det har gjorts en utredning SOU 2019:19 – Belastningsregisterkontroll i arbetslivet – behov av utökat författningsstöd. Utredningens uppdrag var att kartlägga, analysera och ta ställning till om det finns behov av ett utökat författningsstöd för vissa aktörer att i egenskap av arbetsgivare få tillgång till uppgifter om enskilda som finns i belastningsregistret (registerkontroll). Denna SOU har ännu inte utmynnats i någon ny lagstiftning.

Äldreförvaltningen delar i övrigt uppfattningen kring att många äldre som har insatser från staden befinner sig i en utsatt situation genom att de får många besök ifrån för de okända personer. Detta sker dessutom i deras egen hemmiljö där vissa också kan vistas ensamma. Äldreförvaltningen kan därmed se ett behov av att staden har bra rutiner kring anställning av personer som är lämpliga för dessa uppdrag. Att införa någon form av utdrag från belastningsregistret skulle möjligtvis kunna vara ett sätt.

Denna frågeställning har sedan tidigare varit uppe för diskussion på äldreförvaltningen och det gjordes då en mindre omvärldsbevakning kring hur vissa andra kommuner har gjort. Det kan tilläggas att det idag inte finns samma

lagreglering för personal som utför omvårdnadsinsatser likt hemtjänst som vid viss verksamhet riktad mot exempelvis barn. Men precis som det skrivs i motionen så är det idag redan många kommuner som har olika former av bakgrundskontroller inför nyanställningar. Dessa genomförs på olika sätt.

Äldreförvaltningen delar uppfattningen att det är av stor vikt att de som har insatser ifrån staden ska känna sig trygga. I de fall utdrag från belastningsregistret skulle bli aktuellt är det av stor vikt att detta utreds närmare. Staden behöver utreda om behovet av uppgifterna kan motiveras på ett korrekt sätt utifrån den integritet som varje person ska ha rätt till men även utifrån principen att alla som söker arbete i Stockholms stad ska behandlas på ett likvärdigt sätt. Detta bör också vägas mot att det ur ett samhällsperspektiv kan vara viktigt att de som har avtjänat ett straff kan få en ny chans i samhället samtidigt som de äldres trygghet säkras.

Det skulle därför behövas tydliga rutiner kring bland annat vilka typer av tjänster som det kan bli aktuellt för. Vilka brott som ska medföra att man inte får arbeta inom staden. Det är också viktigt att utreda möjligheten att få ta in registerutdrag samt hur dessa ska visas upp för arbetsgivaren och i så fall hur detta ska noteras. Det är viktigt att staden behandlar dessa personuppgifter på ett korrekt sätt då uppgifter kring begångna brott endast får registreras om man kan visa att man har starka skäl för att göra det.

Järva stadsdelsnämnd

Järva stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 september 2023 följande.

1. Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Järva stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering.

Järva stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 juli 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer med motionären i att äldre personer och personer med funktionsnedsättning är utsatta grupper. När vård och omsorg utförs i den enskildes hem är behov av trygghet och skydd som allra störst.

Förvaltningen anser i likhet med motionären att bakgrundskontroll via belastningsregistret är något som kan vara motiverat att genomföra inför anställning inom äldreomsorgen samt inom omsorgen, där det inte genomförs idag. Dels skulle en bakgrundskontroll kunna hindra anställning av personer som dömts för brott som anses vara relevanta och dels även fungera förebyggande mot att olämplig personal söker sig till äldreomsorgen/omsorgen om personer med funktionsnedsättning. En obligatorisk bakgrundskontroll skulle även kunna bidra till att skapa trygghet och en större tillit till personalen som arbetar på uppdrag av staden.

Förvaltningen anser dock påpeka att för stor tilltro till att registerkontroll förhindrar brott och kränkningar inte ska sättas. Kontrollen behöver vara en del av det arbete som genomförs i samband med rekrytering, för att säkerställa att de personer som anställs inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning är lämpliga för uppdraget.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 31 augusti 2023 följande.

Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 juni 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar bilden av att äldre personer och personer med funktionsnedsättning är utsatta grupper. Förvaltningen instämmer i att när vård och omsorg utförs i den enskildes hem är behov av trygghet och skydd som allra störst.

Förvaltningen konstaterar att det i dagsläget inte finns något författningsstöd för registerkontroll av personal som utför vård eller omsorg inom äldreomsorgen eller om personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen ser både för- och nackdelar med att införa obligatorisk registerkontroll inför anställning inom verksamheter som utför vård och omsorg. Å ena sidan kan särskilda krav inför anställning inom äldreomsorg och annan omsorg hindra en olämplig person från att få anställning, uppdrag eller praktik inom en verksamhet, vilket skyddar målgrupperna från potentiella brott och övergrepp. Å andra sidan ser förvaltningen att registerkontroll kan medföra en falsk trygghet. Arbetsgivare och enskilda kan efter en registerkontroll uppleva att de har ett bra skydd mot att personal ska begå brott i sin yrkesroll, när det i själva verket inte går att utesluta att så ändå kan ske.

Förvaltningen menar att staden som arbetsgivare bör vara uppmärksamma på att inte sätta för stor tilltro till att registerkontroll alltid förhindrar brott och kränkningar. Ett registerutdrag ensamt inte ger svar på om en person är lämplig för arbete inom äldreomsorg eller omsorg om personer med funktionsnedsättning.

Oavsett om ett registerutdrag innehåller uppgifter om brott eller inte behöver arbetsgivaren ändå säkerställa att personen i fråga är lämplig för arbetet på andra sätt, huvudsakligen genom referenstagning. Förvaltningen anser dock att ett registerutdrag skulle kunna vara en del i ett bedömningsunderlag när det ska avgöras om en person är lämplig att anställa eller att ta emot i en verksamhet inom äldreomsorgen eller omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

I dagsläget finns tydliga bestämmelser om vilka brott som inte får finnas antecknade i registerutdraget för personer som ska arbeta i skola eller förskola, med barn som har funktionsnedsättning, arbete i HVB eller vid arbete med barn i annan verksamhet.

Om det hos dessa personer finns en notering i belastningsregistret om något av dessa brott anses personen ifråga inte vara lämplig för anställning inom verksamheten.

Förvaltningen menar att om obligatorisk registerkontroll skulle bli gällande inom staden inför anställning, uppdrag eller praktik inom äldreomsorg eller omsorg om personer med funktionsnedsättning behöver det utformas tydliga riktlinjer gällande vilka brott som inte får förekomma i belastningsregistret. I dagsläget finns ingen särskild rapport för arbetstagare att begära från polisen inför anställning inom äldreomsorg eller inom omsorg om personer med funktionsnedsättning. Det måste klargöras vilken registerkontroll som i så fall ska begäras ut och vad som inte får finnas antecknat däri för att anses lämplig som arbetstagare.

Utifrån ett jämlikhetsperspektiv ser förvaltningen positivt på att registerkontroll utförs även inför anställning av personal som ska arbeta med äldre personer och personer med funktionsnedsättning, i likhet med kontroll av personer som ska arbeta med barn.

Jämställdhetsanalys

Äldre kvinnor och kvinnor med funktionsnedsättning som är i behov av vård och omsorg befinner sig ofta i en mer utsatt position än män i samma situation. Obligatorisk registerkontroll av personal, uppdragstagare och praktikanter som ska arbeta inom äldreomsorgen eller med personer med funktionsnedsättning skulle därför kunna ha viss betydelse för jämställdheten mellan kvinnor och män.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 september 2023 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Jonas Nilsson (M), Lars Rottem Krangnes (C) och Martin Westmont (SD) se Reservationer m.m.

Ersätтарыtrande av Erik Ehres (KD) som instämde i reservationen från Jonas Nilsson (M), Lars Rottem Krangnes (C) och Martin Westmont (SD)

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 augusti 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det skulle kunna vara motiverat att införa en obligatorisk bakgrundskontroll i form av utdrag ur polisens belastningsregister i enlighet med motionärens förslag. Dels skulle en bakgrundskontroll kunna hindra anställning av personer som dömts för brott som anses vara relevanta och dels även fungera förebyggande mot att olämplig personal söker sig till äldreomsorgen/omsorgen. En obligatorisk bakgrundskontroll skulle även kunna bidra till att skapa trygghet och en större tillit till personalen som arbetar på uppdrag av staden.

Förvaltningen anser att en grundlig utredning behöver göras för att komma fram till hur bakgrundskontrollen skulle kunna bli praktiskt möjlig att genomföra. Förvaltningen anser också att det kommer att behövas ett stadsgemensamt regelverk och gemensamma rutiner/arbetssätt som gäller alla utförare, oavsett regi. Det stadsgemensamma regelverket behöver även innehålla information om vilka personer/befattningar som ska kontrolleras, vilken typ av information som ska begäras ut och säkerställa att det som kontrolleras är relevant för den aktuella tjänsten. Regelverket behöver även innehålla riktlinjer för hur informationen som inhämtas ska bedömas och vilken funktion/befattning som ska bedöma den samt vad som sker om personen i fråga inte lämnar in något registerutdrag. Den som avtjänat ett straff ska ha möjlighet att återigen få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Nyttan med åtgärden bör övervägas i förhållande till skyddet för den enskilde arbetssökandens personliga integritet. Regelverket bör säkerställa att arbetsgivaren inte väljer bort den arbetssökande som inte vill att registerutdrag ska eftersökas.

Förvaltningen vill lyfta att en obligatorisk bakgrundskontroll vid nyanställning inte medför några säkerhetsgarantier om att brott inte kommer att begås framöver. Förvaltningen skulle därför gärna se att utredningen även tittar på den lagliga möjligheten att genomföra återkommande kontroller med ett antal års mellanrum vid pågående anställning samt ge vägledning gällande konsekvenserna om brott begås under anställningstiden. Även här måste nyttan med åtgärden övervägas i förhållande till skyddet för den enskildes personliga integritet.

Arbetsgivaren har ett ansvar i rekryteringen av kompetent och lämplig personal och att säkerställa att våra verksamheter ger en trygg vård och omsorg. Inom äldreomsorgen och sociala avdelningens omsorgsverksamhet har förvaltningen utarbetade rutiner för att förebygga, upptäcka och vidta åtgärder när den enskilde misstänks vara utsatt för brott samt utsätts för brott. Det finns rutiner för gåvor och mutor, rutiner för hantering av privata medel och rutiner vid misstanke om eller konstaterat våld i nära relationer. Vid inflyttning på särskilt boende för äldre informeras den enskilde om säker förvaring av värdesaker. Hemtjänstpersonal använder ID-kort med bild, namn och telefonnummer till verksamheten för ökad trygghet och säkerhet för den enskilde. Även rutiner för säker nyckelhantering finns inom hemtjänsten och inom kort kommer verksamheten gå över till att bli en så kallad nyckelfri hemtjänst. En del i syftet med nyckelfri hemtjänst är att öka trygghet och säkerhet samt spårbarheten i verksamheten. Äldreomsorgen arbetar också för god personalkontinuitet och genomför löpande uppföljningar för att den enskilde ska möta så få olika personal som möjligt. När brister uppmärksammas finns Lex Sarah-förfarandet som stöd i hanteringen av detta. Förvaltningen arbetar också för att skapa sociala relationer på våra öppna mötesplatser, vilket är viktigt för upplevelsen av trygghet och att förebygga brott.

Kommunal Stockholm

Kommunal Stockholms yttrande daterat den 27 september 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Fackförbundet Kommunal i Stockholm Stad tycker det principiellt verkar bra med obligatoriskt utdrag ur belastningsregistret innan anställning i omsorgen/äldreomsorgen. Vi önskar, precis som motionskrivaren, förhindra att personer som blivit dömda för brott som till exempel stöld eller övergrepp mot äldre får anställning i omsorgen/äldreomsorgen i Stockholm Stad.

Men vi tycker det är svårt att ta ställning till motionens andra att-sats eftersom det inte framgår vilka brott som ska ligga till grund för att arbetsgivaren ska göra bedömningen att personen inte ska få anställning. Är det bara brott som direkt skadat en äldre person eller ska även brott som indirekt kan skada omsorgstagarna om de upprepas som ska ligga till grund för bedömningen? Till exempel: Ska en sjuksköterska som stulit medicin i tjänsten kunna få en ny anställning? Ska en person som är dömd för ekonomisk brottslighet kunna få en cheftjänst i äldreomsorgen?

Vi önskar att Staden först utreder frågan om obligatoriskt utdrag ur belastningsregistret vid nyanställning, framförallt frågan om vilka brott som enligt den föreslagna policyn ska leda till att man inte får anställning. När det finns ett färdigt förslag så blir det lättare för oss att ta ställning.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation av Annika Elmlund m.fl. (M)

Annika Elmlund m.fl. (M) föreslår att tillstyrka motionen och att därutöver anföra följande:

Brott mot äldre ökar i samhället i stort och i synnerhet i det egna hemmet. Oavsett var brotten mot äldre begås visar den sammanlagda situationen att otryggheten för både äldre och dess anhöriga ökar.

Äldre som är beviljade hemtjänst får ofta besök av flera olika personer i hemmet under samma dag. Om den äldre dessutom har hemsjukvård så blir antalet besök i hemmet ännu fler. Situationen blir av förklarliga skäl extra utsatt om den äldre är dement, har någon annan intellektuell funktionsnedsättning eller lever ensam. Som en konsekvens av detta vittnar äldre personer om att de i vissa fall inte upplever sig ha kontroll över vilka människor som kommer in i hemmet för att hjälpa och vårda.

Moderaterna har därför i en motion lämnat förslag som syftar till att stärka de äldre och minska utsattheten i deras hem. Förslagen tar sin utgångspunkt i att samma förfaringssätt som användas vid anställning som innefattar arbete med barn, att staden begär att få ta del av utdrag från polismyndighetens belastningsregister, också ska gälla vid anställning som gäller arbete med äldre.

För det första vill vi att Stockholms stad ska verka för att det med stöd av lag införs krav på obligatoriskt registerutdrag från belastningsregistret inför anställning inom omsorgen/äldreomsorgen på hemtjänst, servicehus samt på vård och omsorgsboende.

För det andra vill vi att Stockholms stad inför en policy vid rekrytering av personal till äldreomsorgen/omsorgen att ett utdrag från belastningsregistret ska utgöra en bedömningsgrund i likhet med de bedömningar som görs vid anställningar som rör arbete med barn.

Vi konstaterar att socialförvaltningen delar motionens problembeskrivning, att äldre personer är en utsatt grupp, och att utsattheten blir särskilt påtaglig om den äldre dessutom lider av en funktionsnedsättning eller lever ensam.

Socialförvaltningen vill dock inte uttala sig om de juridiska aspekterna i möjligheten att kräva utdrag ur belastningsregistret när lagstöd inte finns. Förvaltningens hållning är att man bör invänta nationella direktiv i denna fråga innan förändringar genomförs i staden. Moderaterna delar inte den uppfattningen.

Vi anser i enlighet med motionen att staden ska verka för att det på nationell nivå införs direktiv för obligatoriskt registerutdrag från belastningsregistret inför anställning inom omsorgen/äldreomsorgen på hemtjänst, servicehus samt på vård och

omsorgsboende. Men frånvaron av nationella direktiv får bli en ursäkt för att Stockholm inte ska agera på egen hand.

I väntan på eventuella nationella direktiv anser vi att Stockholms stad bör inför en egen policy som stipulerar att ett utdrag från belastningsregistret ska utgöra en bedömningsgrund vid rekrytering av personal till äldreomsorgen/omsorgen i likhet med de bedömningar som görs vid anställningar som rör arbete med barn. Detta är ett förfarande som redan används i andra kommuner, till exempel i Helsingborg, och som således är helt genomförbart redan nu om bara den politiska viljan finns.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L)

Liberalerna anser att motionens förslag är lovvärt, som förvaltningens svar framhåller kräver det dock en förändring i nationell lagstiftning. Vi vill framhålla att bristande kontinuitet, med en hög andel olika personal hos den enskilde brukaren, också ökar riskerna för stöld. Tillfället gör tjuven, som talesättet säger. Det här är också en fråga som kan regleras nationellt, det vill säga hur många anställda som är hemma hos äldre.

Det är sedan länge känt att hemtjänsten har ett antal problem och utmaningar. Det handlar bland annat om brister i personalkontinuitet, kompetens och samordning. Av Barbro Westerholms (L) utredningsförslag om en fast omsorgskontakt i hemtjänsten framgick att i genomsnitt träffar omsorgstagare 16 olika hemtjänstpersonal under en tvåveckorsperiod. Det handlar i praktiken ofta om betydligt fler personer eftersom nattpersonal och hemsjukvårdspersonal inte är inräknade. För de flesta äldre är det tryggare att få stöd av personal som de känner igen och med vilka en ömsesidig relation har byggts upp.

Äldrenämnden

Reservation av Nike Örbrink (KD), Hugo Laigar m.fl. (M) och Thomas Wahlman (C)

Nike Örbrink (KD), Hugo Laigar m.fl. (M) samt Thomas Wahlman (C) föreslår att tillstyrka motionen i sin helhet och att därutöver anföra följande:

Det är av stor vikt att de som har insatser ifrån Stockholms stad ska känna sig trygga. Många äldre som har insatser ifrån staden befinner sig i en utsatt situation genom att de får många besök från okända personer.

Vi bör därför öka både tryggheter och säkerheten för de äldre med omvårdnadsinsatser.

Det är också viktigt att det tas fram tydliga rutiner kring hur detta ska hanteras, dvs att det bör tas fram en policy kring vad som ska tas fram ur registret samt hur långt tillbaka i tiden man ska titta.

Det är idag redan många kommuner som har olika former av bakgrundskontroller inför nyanställningar. Det görs ibland i Stockholm men det bör bli obligatoriskt.

Stockholm bör också bli en testpilot på vägen till en lagändring.

Särskilt uttalande av Margita Jacobsson (L)

Liberalerna anser att motionens förslag är lovvärt, som förvaltningens svar framhåller kräver det dock en förändring i nationell lagstiftning. Vi vill framhålla att bristande kontinuitet, med en hög andel olika personal hos den enskilde brukaren, också ökar riskerna för stöld. Tillfället gör tjuven, som talesättet säger. Det här är också en fråga som kan regleras nationellt, det vill säga hur många anställda som är hemma hos äldre.

Det är sedan länge känt att hemtjänsten har ett antal problem och utmaningar. Det handlar bland annat om brister i personalkontinuitet, kompetens och samordning. Av Barbro Westerholms (L) utredningsförslag om en fast omsorgskontakt i hemtjänsten framgick att i genomsnitt träffar omsorgstagare 16 olika hemtjänstpersonal under en tvåveckorsperiod. Det handlar i praktiken ofta om betydligt fler personer eftersom nattpersonal och hemsjukvårdspersonal inte är inräknade. För de flesta äldre är det tryggare att få stöd av personal som de känner igen och med vilka en ömsesidig relation har byggts upp.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation av Jonas Nilsson (M), Lars Rottem Krangnes (C) och Martin Westmont (SD)

Jonas Nilsson (M), Lars Rottem Krangnes (C) och Martin Westmont (SD) yrkar på att Stockholms stad ska verka för att det med stöd av lag införs krav på obligatoriskt registerutdrag från belastningsregistret inför anställning inom omsorgen/äldreomsorgen på hemtjänst, servicehus samt på vård och omsorgsboende m.fl. och att därutöver anföra:

Det är motiverat att införa en obligatorisk bakgrundskontroll i form av utdrag ur polisens belastningsregister i enlighet med motionärens förslag. Dels skulle en bakgrundskontroll kunna hindra anställning av personer som dömts för brott som anses vara relevanta och dels även fungera förebyggande mot att olämplig personal söker sig till äldreomsorgen/omsorgen. En obligatorisk bakgrundskontroll skulle även kunna bidra till att skapa trygghet och en större tillit till personalen som arbetar på uppdrag av staden.